

3. Богуш А.М. Українське народознавство в дошкільному закладі А. М. Богуш, Н. В. Лисенко – К.: Вища школа, 1994. – 398 с.
4. Про національну доктрину розвитку освіти [електронний ресурс] / Указ Президента України від 17.04.2002 № 347/2002 // режим доступу до сайту: <http://zakon5.rada.gov.ua>.
5. Русова С. Дошкільне виховання // Вибр. пед. тв. – К.: Освіта, 1996. – 316 с.
6. Сухомлинський В.О. Народження громадянина // Вибр.твори: У 5-ти т. – К.: Радянська школа, 1980. – Т.3. – С. 327-337.
7. Сухомлинский В.А. Рождение гражданина. Избр. произв. в 5 т.: т.3 – К. Рад. школа, 1980. – С. 301-627.

УДК 37.06-055.52-053.2/6

Ворожбіт-Горбатюк Вікторія Вікторівна,
*доктор педагогічних наук, професор кафедри
 історії педагогіки і порівняльної педагогіки,
 Харківський національний педагогічний університет
 імені Г.С. Сковороди,*
Попович Оксана Михайлівна,
*кандидат педагогічних наук,
 старший викладач кафедри теорії
 та методики дошкільної освіти
 Мукачівський державний університет*

ПЕДАГОГІЧНА ПРОСВІТА МАЙБУТНІХ БАТЬКІВ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ТВОРЧОСТІ Ж.-Ж. РУССО

Питання педагогічної просвіти батьків в умовах сьогодення потребує обґрунтування теоретичних основ та узагальнення напрацювань кращих педагогів як минулих так і сучасних років. Відповідно цей аспект історико-педагогічної думки потребує поглибленого системного наукового вивчення. Актуальною залишається теза Ж.-Ж. Руссо: «І батьки, знудившись, змучившись вічними зухвалими витівками, до яких вони самі ж і привчили своїх чад, будучи не в змозі виносити найнеприємніші клопоти, бувають змушені відлучити дітей від себе й доручити вчителям; начебто можна сподіватися, що у наставника ... виявиться більше терпіння й ласки, ніж у батьків» [3].

У чинному законодавстві [1-2] зазначається, що виховання в сім'ї є першоосновою розвитку дитини як особистості, що потребує відповідального ставлення батьків до виховання власних дітей. Реалізація цієї функції сім'ї неможлива без ґрунтовної історично вивіреної системи психолого-педагогічної просвіти батьків до виконання їх суспільного обов'язку [2].

Педагогічний аспект проблеми підготовки майбутніх педагогів до роботи з батьками їх учнів широко представлений у дослідженнях Т. Волікової, І. Гребеннікова, Р. Капралової, С. Корнієнко, Т. Кравченко, О. Савченко та ін.; етнопедагогічний – у дослідженнях В. Зелюка, Р. Пріми, О. Семенов, М. Стельмаховича та ін.; психолого-педагогічний – у працях О. Кіліченко, Н. Стрельнікової, Л. Хомич та ін. Соціальним проблемам сім'ї та вихованню дітей присвячені праці Т. Алексеєнко, Л. Волинець, О. Докукіної, З. Зайцевої, В. Семиченко; зарубіжних педагогів: С. Лупан, А. Торре Делла, Дж. Уінделл, Г.Фігдор, Д. Фіцпатрік та ін.

Незважаючи на широке коло публікацій у межах означеної проблеми питання соціально визначеної, гуманно зорієнтованої підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи з батьками учнів приділяється недостатня увага. Нові соціальні умови, педагогічні реалії вимагають розробки відповідної моделі підготовки майбутніх учителів до

роботи з батьками учнів, запровадження такої технології навчання студентів з опорою на світовий педагогічний досвід.

Розглянемо спадок у цьому аспекті всесвітньо відомого французького просвітника Ж.-Ж. Руссо, який виклав свої ідеї про природне виховання вільної людини на лоні природи у трактаті «Еміль або Про виховання». Ж.-Ж. Руссо був переконаний у тому, що виховання сприятиме природному розвитку дитини лише у тому випадку, якщо виходитиме із родини, матиме природовідповідний характер і спонукатиме до самостійного оволодіння природним досвідом і знанням на основі цього досвіду[3]. Основними факторами впливу на дітей Руссо вважав природу, людей та предмети оточуючого світу. Основне завдання виховання, яке здійснюється батьками, полягає у тому, щоб узгодити свої впливи з природним розвитком дитини. У такому контексті слід розуміти трактування Руссо принципу природовідповідності: природне виховання допомагає вільному розвитку дитини, який відбувається через самостійне накопичення нею життєвого досвіду. Вільне виховання випливає з природного права кожної людини на свободу. Воно слідує за природою, допомагає їй. Руссо виступає за недоторканість, автономність внутрішнього світу дитини як маленької людини.

У контексті нашої проблематики педагогічна просвіта батьків за Ж.-Ж. Руссо має спрямовуватися на навчання батьків способам передачі досвіду і вміння самокерування власним природним розвитком. Батьки мають спершу усвідомити свою місію: творіння нової людини. Для реалізації цієї нової для того часу і нестандартної тези для сьогодення, батьки повинні були опікуватися розвитком істинної свободи людини. Просвітник закликав батьків розвивати в дитині природність, яка виявляється у відчутті свободи і незалежності, прагненні праці, самостійності в природі і побуті, самоповазі, прагненні перебувати в природному середовищі. Ж.-Ж. Руссо закликав відмовитися від будь-яких методів виховання, які передбачають підкорення волі дитини волею батьків і вихователів. Також просвітник наголошував на тому, що дитина не повинна залишатися наодинці. Батьки, вихователі мають супроводжувати дитину в усіх її випробуваннях і переживаннях, направляти, «допомогти взяти ношу, а не нести її» [3]. Саме батьки є першими людьми в житті дитини, які мають створити сприятливе середовище для вироблення самостійності і свободи, прояву і розвитку природних нахилів і потенцій.

Просвітник радив, і це не втратило цінності з часом, усі виховні прийоми узгоджувати з інтересами і досвідом конкретної дитини.

Зазначимо, що за Ж.-Ж. Руссо змістове наповнення програми батьківської педагогічної просвіти залежить від віку дитини і визначає провідну роль матері у різні вікові періоди розвитку дитини. Так для матері, яка має немовля (від народження до двох років) головна увага зосереджена на знаннях фізичних здібностей та методів їх природного розвитку, формуванні первинного чуттєвого досвіду в дитини та формуванні у матері здатності розуміти дитину. Батьки в цей період сумлінно доглядають за дитиною, вчаться терплячості і відповідальності, наполегливості, з якою необхідно пізнати причини дитячих чуттєвих реакцій. Так само просвітник виділяв зобов'язання батьків щодо вивчення продуктивних способів загартування і фізичного розвитку дитини.

Для періоду розвитку дитини від 2 до 12 років Ж.-Ж. Руссо радив батькам створити середовище для природного розвитку активної діяльності розуму і прояву допитливості дитини. Цікаво, що в цей період педагог пропонував відмовитися від книжного навчання як такого, що формує діяльність за чужим досвідом. Просвітник радив зосередити увагу батьків і вихователів на формуванні чуттєвого досвіду і природної допитливості дитини, спонукати до самостійних роздумів, участі у трудовій діяльності батьків.

Виховання моральності, емоційної культури має стати турботою батьків і вихователів юнака від 15 років. Ж.-Ж. Руссо акцентував увагу на розвиткові позитивних емоцій на основі гуманності, доброти, співчуття. Просвітник вважав за доцільне відмовитись від настанов і повчань, а давати приклад спілкування з хорошими успішними позитивними людьми. У цей період педагог пропонував віддалити юнака від міста, де багато спокус і аморальності

(аморальність суспільства визначалася у суперечностях між здібностями і бажаннями людей, у прагненні побудувати власний добробут за рахунок інших, у відсутності рівноваги між реальними силами і волею людини). Просвітник уважав, що в такому суспільстві зберегти у цноті молоду людину дуже важко, так само важко, вберегти її від помилок і негідних вчинків. У світ моральних і життєвих відносин батьки мають уводити юнака поступово, обережно, уникаючи формування єдиної пристрасті – любові тільки до самого себе [3].

Ці поради і настанови Ж.-Ж. Руссо не втратили актуального звучання й сьогодні. Вони можуть стати змістовим базисом організації педагогічної просвіти майбутніх батьків.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту» 2017 [Електронний ресурс] : Режим відкритого доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Концепція «Сім'я і родинне виховання» // Рідна школа. – 1996. – № 6. – С. 11 – 12.
3. Руссо Ж.-Ж. Эмил, или О воспитании / Ж.-Ж. Руссо // Избранные труды : в 3 т. : [Пер. с фр.]. – М. : Гослитиздат, 1961. –Т. 1. – 1961. – 851 с.

УДК 37:796

*Гавришко Сергій Гаврилович, кандидат наук
з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри
суспільних дисциплін та фізичного виховання
Бенедек Андреа, магістр спеціальності «Початкова освіта»,
Мукачівський державний університет*

ОКРЕМІ АСПЕКТИ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ЗДОРОВ'Я» ТА СТАВЛЕННЯ ДО НЬОГО

Із подальшим становленням громадянського суспільства в Україні, проблема здоров'я людини стає однією із найважливіших життєвих цінностей і займає важливе місце у системі становлення кожної особистості. Стан здоров'я людини значно впливає на всі сфери її життєдіяльності, починаючи з біологічного стану і завершуючи духовним рівнем розвитку. У різні часи розвитку людства суспільство неоднаково оцінювало окреслені проблеми і по-різному їх розв'язувало. Але завжди проблеми життя і діяльності людини були зумовлені рівнем розвитку економіки, залежали від суспільних цінностей та із системою освіти.

Так, рівень суспільного розвитку у стародавній Греції сприяє формуванню ідеалу фізично здорової, всебічно-розвинутої та загартованої людини. Тому в афінській системі виховання виявляється турбота держави про забезпечення необхідних для цього умов. Разом з тим, для феодальних відносин властивим було знецінення життя людини та її здоров'я, а відтак, проблеми життя і діяльності незаможних людей менше турбували феодальне суспільство.

Одним із перших названу тенденцію спробував змінити Ян Амос Коменський вказуючи, що людина серед інших живих істот має поводитися з гідністю і має завжди відповідати за свої внутрішні думки і зовнішні дії [2, с. 186].

В епоху Відродження (М. Монтень, Ф. Рабле, Е. Роттердамський, Т. Мор та ін.) [6] з моменту формування ставлення до людини як до основної цінності суспільства, проблеми безпеки її життя і діяльності пов'язують із фізичним розвитком, вихованням гігієнічних навичок, підготовкою до виживання в екстремальних ситуаціях. Зокрема Джон Локк зазначає, що у фізичному розвитку дитини основною є підготовка до подолання небезпек, які з'являються у житті, у діяльності чи спілкуванні з людьми, а також підготовка до виживання в умовах різних стресових ситуацій[4].

Сьогодні в Україні відбулися значні зміни, спричинені проникненням і розвитком науково-технічного прогресу у всі сфери життєдіяльності, здобутки якого, підвищуючи соціально-економічну безпеку суспільства, одночасно стають джерелом нових ризиків, а

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>